

SVENSK EKONOMI

En sammanfattning av regeringens satsningar i *Budgetpropositionen för 2009*

OFRs RAPPORTSERIE OFFENTLIG SEKTOR I FOKUS 3/2008

En sammanfattning av regeringens satsningar i *Budgetpropositionen för 2009*

Till följd av den svagare konjunkturutvecklingen är reformutrymmet något större än vad som bedömdes i den ekonomiska vårpropositionen för 2008 (ett utrymme som dock aldrig kvantifierades). Reformutrymmets storlek enligt överskottsmålet ligger dock i paritet med den nivå som Konjunkturinstitutet förutsåg i Konjunkturläget för mars, och något under det utrymme som prognostiseras i Konjunkturinstitutets augusti-prognos.¹

Regeringens satsningar

I årets budgetproposition presenterar regeringen reformer inom framförallt tre områden:

- ett reformpaket för jobb och företagande
- ett reformpaket för att rusta Sverige för framtiden
- ett reformpaket för att förstärka välfärden

De föreslagna reformerna omfattar årligen drygt 30 miljarder kronor (1 procent av BNP) för perioden 2009-2011. En sammanfattning av de reformer som presenteras i budgetpropositionen följer nedan (inklusive ett axplock av de kommentarer som lämnats från "arbetsgivarhåll").

A "Reformpaket för jobb och företagande"

A1 Full sysselsättning

Redan i den ekonomiska vårpropositionen för 2008 meddelade regeringen att man avsåg att lämna ytterligare förslag i budgetpropositionen för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för låg- och medelinkomsttagare.

Regeringen föreslår nu att ett tredje steg i jobbskatteavdraget införs, samt att uttaget av statlig inkomstskatt sänks genom att den nedre skiktgränsen höjs utöver den automatiska uppräknings som följer konsumentpriserna. Förslagen omfattar totalt 15 miljarder kronor per år för perioden 2009-2011.

Fas tre i Jobb- och utvecklingsgarantin införs nu. Det betyder att alla deltagare som efter 450 ersättningsdagar i garantin inte funnit något annat alternativ ska

¹ I Konjunkturinstitutets mars-prognos låg en bedömning att finanspolitiken får en expansiv inriktning 2009. Konjunkturinstitutets bedömning var att cirka 30 miljarder kronor kommer att tas i anspråk för ofinansierade inkomstminskningar och utgiftsökningar 2009. I Konjunkturinstitutets augusti-prognos är bedömningen att utrymmet för ofinansierade skattesänkningar eller utgiftsökningar är ytterligare något högre; 35 miljarder kronor 2009. Tas detta utrymme i anspråk kommer, enligt Konjunkturinstitutet, BNP-tillväxten att öka med 0,6 procentenheter 2009.

anvisas sysselsättning hos anordnare som kan vara offentliga eller privata arbetsgivare, sociala företag eller ideella organisationer.

Vidare avser regeringen att från och med den 1 juli 2009 sänka medlemsavgiften i arbetslöshetskassorna med cirka 50 kronor per månad för de flesta sysselsatta medlemmar. Dock påverkas inte de arbetslöshetskassor vars avgift efter sänkningen motsvarar taket på arbetslöshetsavgiften – 300 kronor. Vidare avser regeringen att ändra inträdesvillkoren till arbetslöshetskassan, dels i form av en temporär förkortad kvalifikationstid (6 månader istället för 12 under kalenderåret 2009) och dels att kravet på viss arbetad tid tas bort från och med 1 juli 2009.

Regeringen uppger också att man inte kommer att beakta det förslag som avlämnats i delbetänkandet Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring (SOU 2008:54). Förslaget är alltför tekniskt komplicerat och frågan om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kommer att prövas vidare inom ramen för den aviserade parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

"... Vi har också sett risken att ett obligatorium kan minska den fackliga organisationsgraden ytterligare och försvaga partsystemet. Att frågan om a-kassans utformning nu ska utredas inom ramen för ett sammanhållet socialförsäkringssystem är bra, säger Arbetsgivarverkets generaldirektör Göran Ekström som efterlyser långsiktiga och stabila lösningar för arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetsgivarverket anser också att en sänkt a-kasseavgift och möjligheter för fler att delta i en arbetslöshetsförsäkring är positivt. Förhoppningsvis kommer ett sådant förslag innebära att färre kommer stå utanför försäkringssystemet när nu arbetsmarknadsläget försämras." / www.arbetsgivarverket.se

A2 Företagande och konkurrens

I vårpropositionen uppgav regeringen att man till hösten avsåg att lämna förslag med inriktning att ytterligare sänka beskattningen av företag samt förenkla regelverket. Dessutom vill regeringen öka konkurrensen inom områden där offentlig sektor svarar för en betydande andel av produktionen (ökad valfrihet för den enskilde).

Regeringen presenterar nu ett antal skatte- och avgiftssänkningar. Bolagskatten respektive Expansionsfondsskatten för enskilda näringsidkare sänks

från 28 procent till 26,3 procent. Även socialavgifterna sänks med 1 procentenhet. Därutöver aviserar regeringen ett antal skatteåtgärder för att minska den administrativa bördan för företagen.

För att tydliggöra regelverken och öka valfriheten inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård avser regeringen att föreslå att en lag om valfrihetssystem (LOV) införs under 2009. För att främja en bättre fungerande offentlig upphandling föreslår regeringen också att medel avsätts för upphandlingsforskning m.m. Syftet är att öka konkurrensen inom områden där offentlig och privat säljverksamhet bedrivs på samma marknad.

A3 Integration

Gruppen utrikes födda uppvisar fortfarande en lägre sysselsättningsgrad, högre arbetslöshet och en högre andel utanför arbetskraften än de inrikes födda. Därför presenterar regeringen en samlad integrationsstrategi i skrivelsen "Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration". Syftet är att upprätthålla den positiva sysselsättningsutveckling som ändå skett under senare år för utrikes födda. Regeringen förslår bland annat att 900 miljoner kronor avsätts för den proposition om nyanländas etablering som regeringen avser återkomma till Riksdagen med under våren 2009.

Sammantaget omfattar föreslaget "reformpaket jobb och företagande" (A1-A3) cirka 20 miljarder kronor om året för perioden 2009-2011.

B "Reformpaket för att rusta Sverige för framtiden"

Hög kunskapsnivå och en väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att bevara och stärka Sveriges konkurrenskraft. Därför aviserade regeringen redan i den ekonomiska vårpropositionen för 2008 att man skulle återkomma med konkreta förslag för att förbättra kunskapsresultaten i skola och förskola, stärka förutsättningarna för högkvalitativ forskning, samt förbättra infrastrukturen.

B1 Utbildning/forskning

Regeringens reformer inom området förskola och skola innehåller flera delar:

- En utvidgning av den allmänna förskolan till att omfatta även treåringar från och med den 1 juli 2010.
- En barnomsorgspeng som följer barnet föreslås införas den 1 juli 2009.
- Lärarlyftet förlängs till 2011.
- 525 miljoner kronor avsätts 2009-2011 på ämnena matematik, naturvetenskap och teknik.

- En utvidgning av gymnasial lärlingsutbildning till att omfatta 5 000 platser 2008/2009.
- 60 miljoner kronor avsätts för att återinrätta speciallärarutbildningen.
- En förstärkt satsning på yrkesutbildningar
- Ett förskolelyft för fortbildning av förskollärare och barnskötare föreslås.

"Regeringens satsning på fortbildning av förskollärare och barnskötare kan förstärka förskolan som en plats för lek och lärande. Satsningen bör anpassas till lokala förhållanden och regelverket behöver bli smidigare än för lärarlyftet, säger Anders Knape (SKL)." / www.skl.se

Regeringen avser att överlämna en forsknings- och innovationspolitisk proposition under hösten 2008, där inriktningen för statens forskningspolitik under 2009-2012 närmare kommer att anges. Med dessa reformer som nu genomförs beräknar regeringen att den offentliga sektorns finansiering av forskningen kommer att uppgå till 1 procent av BNP.

B2 Infrastruktur

Regeringen presenterar en närtidssatsning för 2009 och 2010 som innebär att angelägna projekt kan startas tidigare eller byggas i en snabbare takt. Satsningen uppgår till totalt 7,6 miljarder kronor. Därutöver avser regeringen att inom kort återkomma till Riksdagen med en infrastrukturproposition innehållandes nya och utökade planeringsramar för perioden 2010-2021.

B3 Finanssektorn

För att säkra stabiliteten på de finansiella marknaderna föreslår regeringen bland annat följande:

- att Finansinspektionen stärks
- att en särskild förvaltning av banker i kris införs

Sammantaget omfattar föreslaget "reformpaket rusta Sverige för framtiden" (B1-B3) cirka 8 miljarder kronor 2009; cirka 10 miljarder kronor 2010 och cirka 12 miljarder kronor 2011.

C "Reformpaket för att förstärka välfärden"

C1 Hälso- och sjukvård

I syfte att stödja kommuner och landsting i deras arbete med att utveckla en väl fungerande psykiatrisk vård och omsorg föreslår regeringen att det avsätts 650 miljoner kronor per år under perioden 2009-2011. Av satsningen går cirka 500 miljoner kronor per år till kommunal sektor.

"Det är välkomna satsningar på angelägna områden och det är positivt att staten prioriterar psykiatriområdet, säger Henrik Hammar (SKL)" / www.skl.se

Vidare vill regeringen stimulera landstingen till att ge sjukskrivningsfrågorna högre prioritet i hälso- och sjukvården. På kort sikt är det en förlängning av tidigare införd "sjukvårdsmiljard", men på längre sikt är målsättningen att utveckla en mer hållbar modell där hälso- och sjukvården tar medansvar för utvecklingen av ohälsokostnaderna.

För att stärka patientens ställning och skapa ökad valfrihet vill regeringen via tydliga ekonomiska incitament stimulera landstingen att erbjuda patienter vård enligt vårdgarantin. Under hösten 2008 avser regeringen att förhandla fram ett avtal med Sveriges Kommuner och Landsting som reglerar de kriterier som landstingen måste möta för att statlig ersättning ska utbetalas (prestationsbaserad ersättningsmodell).

"Vi har tillräckligt med kunskap vad som krävs för vårdgarantin ska fungera. Ledarskapet behöver utvecklas och med de nya ekonomiska drivkrafterna ligger det inom det möjligas gräns att få en väl fungerande vårdgaranti inom de närmaste åren, säger Henrik Hammar (SKL)." / www.skl.se

C2 Kommunal ekonomi

När nu skatteunderlaget förväntas växa något långsammare framöver tillför regeringen extra resurser till kommuner och landsting.

- den kommunala fastighetsavgiften beräknas uppgå till cirka 2 miljarder kronor per år under perioden 2009-2011
- arbetsgivaravgifterna sänks med 1 procentenhet, vilket motsvarar en årlig kostnadsminskning på cirka 3 miljarder kronor.

"Det är mycket välkommet i en tid när den kommunala ekonomin är på väg att försämrats, säger SKL:s ordförande Anders Knape" / www.skl.se

C3 Rättsväsende och försvar

Regeringen föreslår att det avsätts 1,7 miljarder kronor (775; 475; 475 miljoner kronor) till Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Sveriges Domstolar och Kriminalvården m.fl. för att stärka rättsväsendet. Vidare avser regeringen återkomma under 2009 med en översyn av hela rättsväsendet i syfte att förbättra förutsättningarna för ett effektivt rättsväsende.

"Rikspolischef Bengt Svenson konstaterade att polisens ekonomiska situation nästa år kommer att bli tuff. Men sammantaget bedömer jag att vi med gemensamma ansträngningar klarar verksamheten 2009 och att vi kan anställa nya poliser som planerat. Han är nöjd med att regeringen fullföljer satsningen på 20 000 poliser 2010. Men för att klara det behöver vi stora tillskott från 2010." / www.polisen.se

Försvarets anslag för material förslås minska med totalt 2,3 miljarder kronor fram till 2011. Istället föreslår regeringen att medel tillförs förbandsverksamheten – totalt 1,2 miljarder kronor för 2009-2011.

"Jag känner en oro för vad som sker på sikt, säger konteramiral Jörgen Ericsson, chef för strategiavdelningen vid Högkvarteret. Våra insatsförband består ju av kombinationen personal-materiel-övningar. Reduceras en komponent får det effekter." / www.mil.se

Sammantaget omfattar föreslaget "reformpaket för att förstärka välfärden" (C1-C3) cirka 13 miljarder kronor för perioden 2009-2011.

Regeringens bedömning av reformernas effekter

Merparten av regeringens reformer har som huvudsakliga syfte att öka den varaktiga sysselsättningen. Regeringens bedömning är att föreslagna och tidigare beslutade reformer bidrar till:

- att sysselsättningen långsiktigt ökar med 2,8 procent (120 000 personer)
- att antalet arbetade timmar långsiktigt ökar med 4,4 procent
- att BNP långsiktigt ökar med 3,4 procent

Jobbskatteavdraget och den höjda undre skiktgränsen för statlig skatt bedöms vara de åtgärder som har störst effekt.

För de närmsta åren kommer utrymmet för ytterligare reformer, utöver de som presenterats i årets budgetproposition, vara starkt begränsat. Regeringens bedömning är att 4 miljarder för 2010 bör vara ett välavvägt reformutrymme (enligt överskottsmålet), men regeringen ber att få återkomma i 2009 års ekonomiska vårproposition med en ny bedömning av reformutrymmet för 2010.